

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Historia Scholastica Magistri Petri comestoris sacre
scripture seriem breuem nimis [et] obscuram elucidans**

Petrus <Comestor>

Argentine, 1503

VD16 P 1829

De predicatione Pauli et Barnabe in synagoga. ca. xxiiij.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30892

Historia libri

Paulus et barnabas conuerterunt
Sergium proconsulem.
Capitulum. LXXXI.

Et cum perambu-

lissent vniuersam insulam cypri,
scilicet usque paphum: inuenerunt quens-
dam virum magni pseudo prophetam iudeum:
cui nomen erat barten, qui erat cum sergio paulo
viro prudente qui erat homo magne dig-
nitatis. Erat enim proconsul. Id est secundus a-
postolus. Hic accersitis barnaba et paulo des-
iderabat audire verbum dei: tamen resistebat
eis elimas magus. Et vide quia alterum est
interpretatio alterius. Elimas enim interpre-
tatur magus. et sic nomen commune malefico-
rum appropriatum est isti Saulus autem qui
et paulus repletus spiritu sancto intuens eum
dixit. Non plene omni dolo et omni fallacia, si-
li diabolus, inimice omnis iusticie, non desinit
subuertere vias domini rectas. Nota quod di-
ctum est saulus qui et paulus. Tradunt enim
sancti quod a sergio paulo ad fidem conuerso: di-
ctus est paulus. Unde hic primo fit mentio
de nomine paulus: solus Origenes dicit,
quia semper fuerit binomius dictus, scilicet sau-
lus et paulus. Vel in apostolatus acceptio-
ne primo sortitus est hoc nomen, ut qui pri-
mo a saule persecutore dicebatur saul, de superbo
factus humilis, per saulo dicitur est paulus, quia
si modicus et humilis. Unde quasi nomen
suum interpretando: dicit se minimum aposto-
lorum. Videtur autem, xiiij. anno a passione
domini, promotus ad apostolatum cum barna-
ba, et sortitus pauli vocabulum, et, xiiij. pro-
fectus est ad magistrum gentium. Cui satis ec-
clesiastica historia concordat, ubi legitur pre-
ceptum apostolis esse: ut post passionem per duos
decim annos predicarent in iudea. Tertio au-
tem decimo anno ceperunt paulatim transire
ad gentes, nondum tamen ex toto, postea omni-
no exierunt de finibus iudee: et nunc inquit Ec-
ce manus domini super te, id est vindicta di-
exercerbitur in te. Eris enim cecus lumine capi-
tatis: sicut cecus es lumine mentis, non vis-
dens ad tempus solem materiale, quia non
vides solem iusticie per fidem. Et confestim
cecidit in eum caligo et tenebre, et cecutens
id est in modum ceci in circumitu se vertens
querebat qui manum ei daret ut duceret eum.
Et statim proconsul visso miraculo credidit

amirras super doctrina domini.
De discessu iohannis ab eis.
Capitulum. LXXXII.

Im autem a pa-

pho nauigasset paulus et barna-
bas cum eo venerunt pergen-
tium ciuitatem pampillie, et tunc iohannes discedens
ab eis: reuersus est hierosolymam unde vene-
rat cum eis. Et forte reprehensibilis fuit cau-
sa quare discessit ab eis, et hec fuit causa disci-
dij inter paulum et barnabam: id est quod habebat
infertus. Paulus vero et barnabas venerunt
antiochiam perfidie: quod additum est ad dif-
ferentiam alterius antiochie, que dicitur an-
tiochia syrie, que olim dicebatur reblata: qua
nos adhuc vocamus antiochia. Et ingressi
synagogam die sabbati sederunt quasi audiri
legem: non predicaturi. Post lectionem autem
legis et prophetarum dixerunt ad eos principes
synagoge, Viri fratres: si quis est in vobis ser-
mo exhortationis dicite.

De predicatione pauli et barnabe in syna-
goga.
Capitulum. LXXXIII.

Urgens autem

paulus et manu silentium indicens
aggressus est facere grande sermo-
nem inchoans ab altiori. Viri inquit israelite
et qui timetis deum de gentibus audite. Deus ple-
bis israel patres nostros elegit et exaltavit ple-
bem cum essent incolae in egypto, seruantes in
luto et latere: de qua eduxit eos in manu forti-
ti. Et quadraginta annis sustinuit mores eo-
rum in deserto, postea introduces eos in ter-
ram promissam, destruens septem gentes que habi-
tabant in terra: forte distribuit eis terram, quasi
post quadringentos quinquaginta annos.
Et intelligendum est a nativitate isaac usque ad
exitum israel de egypto fluxerunt anni quadringenti
quinque. Postea completis, et annis in de-
serto usque in terram chanaan diuisa est terra
A nativitate ergo isaac usque ad diuisionem terre
fluxerunt quadringenti, l. anni. Et post quadringen-
tos, et extunc fuit populus dei sub iudicibus usque ad
tempus samuelis, et exinde postularunt regem:
et dedit eis saul, qui regnavit super eos, et l. annis
computatis simul annis samuelis. Sic et ba-
bes in chronica hebreorum, et eo sublato de

Actuum apostolorum

medio suscitauit eis dauid regē, cui testimo-
nium perhibens ait. Inuenit vltimū cor me-
um, ex cuius semine suscitauit deus iesum sal-
uatorē israel: cuius aduentus fuit preco lo-
annes

Adhuc de eodem.

Capitulum LXXXIII.

Viri inquit frēs

vobis specialiter verbis salutis huius missi
sum est. Qui enim habitant in hierusalem et
principes eius hunc ignorantes esse iesum,
ignorantes etiam voces prophetarum que per
omne sabbatum legunt, ad iudicantes eum mor-
tueas implenerunt nescientes. Deus vero susci-
tauit eum tertia die a mortuis, et vltimus est p-
rius dies bis qui simul ascenderunt cum eo de
galilea in hierusalem: qui vsque nunc sunt testes
eius ad plebem. Et nos vobis annunciamus
ea que ad patres nostros repromissio facta
est, quoniam hanc deus adimpleuit filiis ve-
stris resuscitans iesum. Hoc igitur sit vobis
viri fratres: quia per hunc vobis remissio
peccatorum annuntiatur, ab omnibus, scilicet
peccatis, a quibus non potuistis in lege moy-
si iustificari. Qui credit in hunc iustificatur.
Videte ergo ne sitis contemptores ne ventat
super vos vindicta dei: que comminatur con-
temptoribus in hunc modum. Videte con-
temptores et admiramini, et disperdimini, id
est, videntes admiramini, et disperdimini,
quia opus operorum in diebus vestris, quod non
credidistis, id est, incarnationis,
operabor in diebus vestris, id est, incarnationis.

Quare transierunt ad gentes.

Capitulum LXXXV.

Reuentibus autē

illis rogabat, ut sequenti sabba-
to loqueretur adhuc in synagoga
Et cum egredierentur de synagoga multi in-
deorum et aduenarum, id est, gentiliū vel in-
deorum dispersioeuentis secuti sunt pau-
lum et barnabam. Sequenti vero sabbato
pene vniuersa ciuitas conuenit ut audiret ver-
bum dei. Quod videntes iudei repleti sunt
zelo inuidie, quo commoti ceperunt contra-
dicere, quod dicebant a paulo blasphemans
res. Blasphemus enim est qui ex inuidia ob-

loquit veritati. Tunc repleti zelo dei paulus
et barnabas instantes dixerunt, Vobis oportet
tebar primum loqui verbum dei, iuxta verbum
domini, dicentis. Non sum missus nisi ad oues
que perierunt domus israel. Sed quia repel-
litis illud et indignos vos facitis, ecce con-
uertimur ad gentes. Et nota, cum hoc lega-
tur hic dictum a paulo et barnaba in antiochia
perfidie que non in iudea est sed in greca, in
plerisque locis legitur dictum ab apostolis in
iudea scilicet cum vellent transire ad gentes
postquam per. xij. annos predicatum est in iudea
Ecce non moueat te, quia potuit vobisque dis-
ci. Sic enim precepit nobis deus, posuit te in
lucem gentium ut sis eis in salutem vsque ad ex-
tremum terre. Et sunt in esata verba patris ad fi-
lium. Ac si diceret pater filio. Vili te post
tenebras infidelitatis vsque ad terminos terre
gentibus disseminares lucem veritatis. Sed cum
specialiter dictum sit christo, non est extrarium quod
hic legit dictum paulo, quia tanto est vnio ca-
pituli et membrorum, ut quod dictum est capiti
membra dictum reputent sibi, sicut caput christi
stus persecutionem membrorum reputat inflicta
sibi dicens. Saule saule quid me persequeris,
id est, in membris meis.

De recepta predicatione a gen-
tibus.

Capitulum LXXXVI.

Adientes autē

gentes mentionem de salute sua
gausse sunt, et glorificabant deum, et
crediderunt ex eis multi. Iudei tamen zelo et li-
uore inuidie succensi concitabant mulieres re-
ligiosas et primarios ciuitatis, et excitabant
persecutionem in paulum et barnabam, et ele-
cerunt eos de finibus suis. At illi excusso pul-
uere pedum, iuxta quod preceperat dominus
in testimonium illis, venerunt iconium. Et in-
gressi ciuitatem locuti sunt in synagoga, et cre-
didit copiosa multitudo iudeorum et greco-
rum. Et demorati sunt ibi multo tempore se-
ductaliter predicantes, domino predicatio-
nem eorum miraculis confirmate. Nonnulli
tamen de iudeis in incredulitate principes
suscitauerunt et ad iracundiam concitauerunt
animos gentium aduersus credentes. Et di-
uisa est ciuitas, quibusdam fauentibus iudeis
alijs fauentibus apostolis. Et cum factus esset impetus
gentiliū et iudeorum cum principibus suis ut cōtume-